

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทุกสังคมมีสถาบันต่าง ๆ ร่วมรับผิดชอบในการนำสมาชิกใหม่เข้าสู่สังคม ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่เยาวชน รวมทั้งการปลูกฝังความรักความภาคภูมิใจในชาติ สถาบันสำคัญที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้คือ สถาบันทางการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ สำหรับการศึกษาระบบนั้น วิชาที่รับผิดชอบโดยตรงคือสังคมศึกษา สังคมศึกษาเป็นโมเสกหลายมิติ เป็นงานเย็บจากการปะเศษผ้า หรือภาพปะติดจากวัสดุต่าง ๆ (collage) ที่มีรูปลักษณ์ โครงสร้าง และสีสัน สังคมศึกษาไม่ใช่วิชาที่ชัดเจน หรือเป็นที่ยอมรับทั่วไปในเนื้อหา เป้าหมาย และกระบวนการ ทักษะของบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะของสังคมศึกษาขึ้นอยู่กับแนวคิดของแต่ละบุคคล นิยามของธรรมชาติของสังคมศึกษา แตกต่างกันไปนับแต่การสอนแยกวิชา (ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ฯลฯ) ไปจนถึงการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการสอนที่แต่ละวิชาแทบจะแบ่งแยกจากกันไม่ได้ เป้าหมายของสังคมศึกษา อาจเป็น (ก) เพื่อสนองความต้องการของบุคคล (ข) เพื่อศึกษาวิชาความรู้ (ค) เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี หรือทั้งสามข้อรวมกัน การสอนสังคมศึกษามีความหลากหลายมากตั้งแต่ ครอบงำ บรรยาย อธิบายข้อเท็จจริง ไปจนถึงแบบปลายเปิด และค้นพบด้วยตนเอง ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดล้วนเกิดขึ้นแล้วในโลกที่นับวันจะต้องเกี่ยวข้องกับพื้พังกันมากขึ้น ภายใต้บริบทของโลกที่ต้องพื้พังกันนี้ เราจะไม่มีวิชาใดที่เคลื่อนไหว ปรับปรุงตนเอง และสามารถนำประสบการณ์จากสังคมอื่นมาใช้มากไปกว่าวิชาสังคมศึกษา (กรมวิชาการ, 2534, หน้า 44-45)

เศรษฐศาสตร์เป็นรายวิชาหนึ่งในวิชาสังคมศึกษาที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องซึ่งเป็นพื้นฐานที่สุดของชีวิตมนุษย์ในสังคม เศรษฐศาสตร์ศึกษาถึงชีวิตทางเศรษฐกิจของมนุษย์ ประกอบด้วย การผลิต การบริโภคและการแลกเปลี่ยน ปัญหาพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ถึงทรัพยากรที่มีจำกัด ขณะที่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด วิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นวิชาที่กว้างมาก ก็จะต้องศึกษาเพื่อเข้าใจการแจกจ่ายทรัพยากรในการผลิตทั้งสังคม (ปริชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2535, หน้า 4) ความคิดแกนกลางของเศรษฐศาสตร์ คือ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความขาดแคลนซึ่งมาจากความต้องการที่ไม่สิ้นสุด แต่ทรัพยากรมีจำกัด

แม้นักเรียนเยาว์วัยที่สุดก็พร้อมที่จะเข้าใจความคิดนี้ จากความขาดแคลนนำไปสู่การผลิต ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนทรัพยากรให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่ผู้บริโภคต้องจ่ายเงิน จากการผลิตเชื่อมโยงไปถึงความชำนาญเฉพาะทางและการแบ่งงานกันทำ ในสหรัฐอเมริกาได้มีผู้เขียนเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนเศรษฐศาสตร์ในโรงเรียนไว้มากพอควร ตัวอย่างเช่น จี. แอล. บาซ (G. L. Bath) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในการสอนเศรษฐศาสตร์ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียน 4 อย่าง ได้แก่ (1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลไกการทำงานของระบบเศรษฐกิจ (2) การตระหนักในปัญหาเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ในปัจจุบัน (3) ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันทางเศรษฐกิจอย่างกว้าง ๆ และความคิดรวบยอด หรือความคิดพื้นฐานตลอดจนการเชื่อมโยงความคิดเหล่านี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหา ข้อขัดแย้งทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้คน และ (4) ประสบการณ์ในการนำความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ในข้อ 3 ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรมวิชาการ, 2534, หน้า 69-70)

จากความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว นักการศึกษาจึงได้จัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งได้กำหนดวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาบังคับเลือกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีคำอธิบายรายวิชาดังต่อไปนี้คือ

ศึกษาความรู้เบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการผลิต การบริโภค และการแลกเปลี่ยน ฝึกวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว และเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อให้มีความเข้าใจในหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ตระหนักถึงสภาพปัญหาและผลกระทบของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศ มีค่านิยมที่ดีในการผลิตและการบริโภค การพึ่งตนเองและการประหยัดคอออม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน และในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ก็ได้มีการกำหนดสาระหลักสูตรของวิชาเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส. 3.1 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่าง มีคุณภาพ และ มาตรฐาน ส 3.2 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

จากเป้าหมายทางด้านหลักสูตร เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ในเวลาที่ผ่านมา การเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ยังมีอุปสรรคและไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทางด้านหลักสูตรและสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544, หน้า 1) พบว่า การนำหลักสูตรไป

ใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในด้านความคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการ และทักษะในการดำเนินชีวิต และไม่สามารถเผชิญปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

นอกจากนี้การเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เท่าที่ผ่านมาพบว่ายังมีปัญหาอยู่ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น จากผลการศึกษาของ กรมวิชาการ (2534, หน้า 70-71) ในด้านต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

ในด้านทักษะของผู้เรียนตลอดจนบุคคลผู้สนใจในวิชาเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป พบว่า วิชาเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นวิชาที่เข้าใจยาก จับประเด็นไม่ค่อยจะได้ ถึงแม้ผู้เรียนบางท่านผ่านวิชานี้ มาแล้วก็ตามก็ยังคงมีความสับสนขาดความเข้าใจ จนทำให้ไม่สามารถจะใช้วิชาการที่ได้ร่ำเรียนมา ในภาคปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ ซึ่งทำให้ในบางขณะหรือในบางกรณีรู้สึกกันว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ไม่มี ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ เพราะขาดความแจ่มชัดแน่นอนในทฤษฎี ความรู้สึกดังกล่าวนี้ ก็เนื่องมาจากการขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในวิชาเศรษฐศาสตร์นั่นเอง

ในด้านผู้สอนเนื่องมาจากการที่ผู้สอนบางคนเชื่อว่าเศรษฐศาสตร์ยากเกินไปที่จะสอน ในระดับโรงเรียนควรที่จะสอนในมหาวิทยาลัยมากกว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยบางท่านอยากสอน นักศึกษาที่ไม่ได้เรียนเศรษฐศาสตร์มาก่อน เพราะนักเรียนอาจมีความเข้าใจผิด ๆ หรือความรู้ที่ ผิดเพี้ยนเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ แต่อย่างไรก็ดี ผู้ใหญ่หรือพลเมืองทุกคนในสังคมก็จำเป็นต้องมี ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ถ้าจำกัดการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์สำหรับ ผู้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น จะเป็นการสืบทอดระบบเจ้าขุนมูลนายซึ่งเป็นอันตรายและ ไม่พึงปรารถนา โรงเรียนต้องการหลักสูตรที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนมีความเข้าใจระบบเศรษฐกิจ สำหรับหลักสูตรที่จะบังคับนักเรียนทุกคน ควรจะง่ายกว่าหลักสูตรระดับมหาวิทยาลัย และการที่ จะทำให้ง่ายไม่จำเป็นต้องบิดเบือนข้อเท็จจริง ซึ่งนับว่าโชคดีที่ยังมีความคิดพื้นฐานทาง เศรษฐศาสตร์ที่มีความเรียบง่ายถ้าใช้สื่อการสอนและวิธีสอนที่เหมาะสม และไม่มีเหตุผลอื่นใด ที่จะต้องกลัวว่าจะสร้างความผิวนิพนธ์ในวิชาเศรษฐศาสตร์มากไปกว่าวิชาฟิสิกส์หรือวิชาเคมี

ในด้านการจัดเตรียมการสอน ทางด้านธรรมชาติของวิชาเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ วิชา เศรษฐศาสตร์ก็ไม่เพียงแต่เป็นการกำหนดจุดประสงค์เท่านั้น ครูหรือผู้สอนยังต้องเลือกวิธีหรือ กระบวนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์เหล่านั้น ซึ่งความสำเร็จของการสอนเศรษฐศาสตร์ ไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมากนัก หากอยู่ที่กระบวนการแสวงหาคำตอบเมื่อเกิด วิกฤตการณ์ขึ้นในชีวิตและนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้นั่นเอง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีการนำนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีทางการสอน

มาใช้ และนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ ได้แก่ ชุดการสอนเพราะชุดการสอนเป็นการรวบรวมสื่อการเรียนสำเร็จรูปให้กับผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ (ถัดดา สุขปรีดี, 2524, หน้า 30; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2525, หน้า 192-193; วาสนา ชาวหา, 2525, หน้า 139) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอน ผู้เรียนจะดำเนินการไปตามลำดับขั้น ตามคำแนะนำที่กำหนดไว้ในชุดการสอน ถ้ามีปัญหาระหว่างเรียน ผู้เรียนจะปรึกษาเพื่อนหรือครู โดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้เรียน และชุดการสอนยังช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน ทำให้ผู้สอนมีเวลาในการปรับปรุงและเตรียมการสอนได้มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน ผู้เรียนมีอิสระที่จะพัฒนาตนเองไปตามลำดับขั้นเร็วหรือช้าตามความสามารถของตนเองได้กระทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ได้ฝึกหาคำตอบด้วยตนเองตามควรแก่วัย อีกทั้งยังก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การคิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสร้างชุดการสอน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เศรษฐศาสตร์ครอบครัว ซึ่งนำเนื้อหาที่มีอยู่ในบทเรียนจากหนังสือเรียนเศรษฐศาสตร์ครอบครัวมาใช้ในการสร้างชุดการสอน โดยมีขอบเขตของการสอนดังนี้คือ ศึกษาความรู้เบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ การบริโภค การออมและการลงทุน ฝึกวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว และเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อให้มีความเข้าใจในหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ตระหนักถึงสภาพปัญหาและผลกระทบของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศ มีค่านิยมที่ดีในการบริโภค การพึ่งตนเองและการประหยัดคอดออม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นจะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร และสามารถเพิ่มเติมความรู้แก่ผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์ มีหลักวิชาเศรษฐศาสตร์อยู่ในจิตสำนึก ตลอดจนนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างชุดการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ครอบครัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ได้ชุดการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ครอบครัว สำหรับครูผู้สอน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนต่อไป
2. ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ครอบครัว และมีทักษะพื้นฐานในเรื่องเศรษฐศาสตร์มากยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนสำหรับนำชุดการสอนไปใช้สอนในวิชาอื่น ๆ ต่อไป เพื่อใช้สอนแก่ผู้เรียน

## ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี
2. เนื้อหา เป็นเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ครอบครัว ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองครั้งนี้ ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ใช้เวลาในการทดลอง 12 คาบ คาบละ 50 นาที

## นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ครอบครัว หมายถึง อุปกรณ์ช่วยสอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และลักษณะของเนื้อหาบทเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นแนะนำวิธีเรียน เป็นขั้นของการแบ่งกลุ่ม และบอกวิธีการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นอุ่นเครื่อง เป็นขั้นของนำเข้าสู่ประเด็นโดยใช้เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเป็นบริบทในการนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสอนและปฏิบัติกิจกรรม เป็นขั้นของการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) โดยทำกิจกรรม ในขั้นนี้ผู้สอนจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่กำหนดให้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเนื้อหาและจุดประสงค์จากสื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 ขั้นอภิปรายและสรุปผล เป็นขั้นของการนำความคิดรวบยอด (Concept) มาสร้างความเข้าใจโดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในขั้นนี้ผู้สอนจะให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการทำกิจกรรม และการนำความคิดรวบยอด (Concept) ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยให้ผู้เรียนบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากชุดการสอนในแต่ละชุด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นวิธีการนำความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่การค้นคว้าประเด็นเพิ่มเติม

ชุดการสอนจะประกอบไปด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน คู่มือครู คู่มือนักเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบ่งชุดการสอนออกเป็น 5 ชุด ซึ่งชุดการสอนแต่ละชุดมีดังนี้

- ชุดที่ 1 แนวความคิดพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์
- ชุดที่ 2 ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ
- ชุดที่ 3 การบริโภค
- ชุดที่ 4 การออมและการลงทุน
- ชุดที่ 5 บทสรุปแนวความคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์

2. คู่มือครู หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย ชื่อชุดการสอน คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอน แผนการสอน หัวเรื่องที่สอนในแต่ละแผนการสอนและสิ่งที่ครูต้องเตรียมในการใช้ชุดการสอนแต่ละชุด

3. คู่มือนักเรียน หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประกอบการเรียนโดยใช้ชุดการสอนของผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วย คำชี้แจงในการเรียนโดยใช้ชุดการสอน หัวเรื่องที่ศึกษาในแต่ละชุดการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชุดการสอน

4. เศรษฐศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์และสังคมเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การบริโภค การผลิต การแลกเปลี่ยน ตลอดจนการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด มาผลิตสินค้าและบริการและนำมาจำหน่ายแจกจ่ายให้ถึงมือผู้บริโภค เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. ระบบเศรษฐกิจ หมายถึง กลุ่มของสถาบันเศรษฐกิจของสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งมี กฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติโดยเฉพาะ โดยระบบเศรษฐกิจจะเป็นผู้ดำเนินการในทางเศรษฐกิจทั้งหมด ในสังคมนั้น ๆ เช่น กำหนดว่าจะผลิตอย่างไร ประเทศต่าง ๆ อาจจะมีระบบเศรษฐกิจเหมือนกัน หรือต่างกัน ซึ่งโดยทั่วไป พอจะแบ่งระบบเศรษฐกิจออกได้เป็น 4 ระบบ คือ ระบบเศรษฐกิจ แบบทุนนิยม แบบคอมมิวนิสต์ แบบสังคมนิยม และระบบเศรษฐกิจแบบผสม

6. การบริโภค หมายถึง การใช้เงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการใด ๆ ก็ตามในปัจจุบันทั้งนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ซึ่งการบริโภคเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก กล่าวคือ มนุษย์เราจะใช้เงินที่หามาได้เพื่อการบริโภคมากที่สุด

7. การออม หมายถึง การนำเงินออมไปลงทุนเพื่อหาผลประโยชน์ตอบแทน ดังนั้น เงินออมที่เก็บไว้เป็นเงินสดหรือแปลงสภาพเป็นสินทรัพย์ แต่เป็นสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิด ผลประโยชน์นอกเสีย ในทางเศรษฐศาสตร์ไม่ถือว่าเป็นการออม

8. การลงทุน มีหลายความหมายด้วยกัน และการลงทุนอาจมีได้ในระบบเศรษฐกิจของ เอกชนและรัฐบาล การลงทุนในระบบเศรษฐกิจของเอกชน หมายถึงการแลกเปลี่ยนเงินมาเป็น ทรัพย์สิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนในรูป ของรายได้ (income) หรือกำไร (profit) หรือทั้งสองอย่าง การลงทุนของรัฐบาลก็เช่นเดียวกันกับ การลงทุนของเอกชน แต่รวมถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างถนนหนทาง สร้างอาคาร เชื้อน นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษา การสาธารณสุข การซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ เป็นต้น ก็เป็นการลงทุนของรัฐบาลเช่นกัน

9. ประสิทธิภาพของชุดการสอน หมายถึง ประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นในแต่ละชุด เพื่อให้ให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างใช้เรียนและทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

9.1 80 ตัวแรก หมายถึง จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำแบบทดสอบหลัง เรียนในชุดการสอนแต่ละชุดได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างน้อยร้อยละ 80

9.2 80 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างน้อยร้อยละ 80

10. เกณฑ์จุดตัด หมายถึง เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินการรอบรู้จากการทำ แบบทดสอบหลังเรียนครบทุกชุดในการพิจารณาประสิทธิภาพของชุดการสอน ซึ่งได้มาจากการ ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

11. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์หลังการ  
เรียนด้วยชุดการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็น  
ข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก